

MEDYA-SİYASET VE İDEOLOJİ İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA TÜRKİYE'DE KÖŞE VE HABER YAZIMI

Yrd. Doç. Dr. Ekmel GEÇER*
Öğr. Gör. Şerif ARSLAN**

“Hayatın başlarında, bir gazetede hiçbir olayın doğru bir şekilde bildirilmediğini fark ettik, ancak İspanya’da, ilk defa, olağanlarla ima edilen ilişkiyi değil, gerçeklerle ilgisi olmayan gazete haberlerini gördüm. Yalan. Hiçbir dövüş olmadığı ve yüzlerce kişinin öldürüldüğü yerde tamamen suskunluk yaşandığını bildirdim. Hayali zafer kahramanları olarak görülen bir ateş atışı görmemiş olan birliklerin gördüğümü; Londra’da bu yalanlar perakende gazeteleri ve daha önce hiç olmamış olaylar hakkında duygusal üst yapılar oluşturan istekli entelektüelleri gördüm. Aslında, tarihin, olanlara değil, çeşitli parti çizgilerine göre olması gerekenlere ilişkin olarak yazılmış olduğunu gördüm (Orwell, 1974: 233).”

Özet

Üstlendiği görev ve sorumluluk itibarıyla kamu adına siyasi otoriteyi/iktidarı sorgulayan, eleştiren ve kamu yararını gözetken medyanın en önemli işlevlerinden bir tanesi de toplumun sesini başta siyasi otorite olmak üzere, bütün kesimlere aktararak demokrasinin sistemli bir şekilde yürütmesini sağlamaktır. Bu açıdan bakıldığında, editoryal süreçten diğer aşamalara nispeten daha bağımsız ve özgün konumda olan köşe yazarlarının, medyanın toplumsal sorumluluklarını aktarmada daha özgür davrandıkları ifade edilmektedir.

Elinizdeki çalışma; köşe yazarlarının makalelerini nasıl kaleme aldığını, gerek normal zamanlarda gerekse seçim dönemlerinde bir gazetenin siyasi parti ya da siyasi olaylara olan tutumunun köşe yazılarına nasıl yansıtıldığına odaklanmaktadır. Bu bağlamda bir köşe yazarının, gazetenin diğer köşe yazarlarıyla benzer içerikte yazılar yazıp yazmadığını, buradan hareketle toplumun aydın kesimi olarak kabul edilen köşe yazarlarının köşe yazılarında farklı konulara, farklı içeriklere ve farklı değerlere ne ölçüde yer verdiklerini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Niceliksel ve niteliksel içerik analizi yönteminin kullanıldığı bu makalede, gazetelerin en çok okunan/görüntülenen beş köşe yazarı incelenmiştir. Çalışma kapsamında *Yeni Akit*, *Birgün*, *Hürriyet*, *Ortadoğu*, *Özgür Gündem* ve *Sözcü* gazetesinin beşer köşe yazarının 1 Ekim 2015 ile 30 Ekim 2015 tarih aralığındaki bir aylık yazılarında, yoğunlaştığı konular ve siyasi parti ve liderlerine olan tutumları irdelenmiştir. Çalışma sonucunda altı (6) gazetenin köşe yazarlarının, köşelerinde, araştırma öncesinde kendileri için belirlenen ideolojik çerçevenin dışına çıkmadıkları, yazarların Türkiye’deki ideolojik bölünmemelerle (sol, sağ, muhafazakâr, milliyetçi, siyasi ilinti vd.) yakın ilişki içerisinde değerlendirilebilecek yazılar kaleme aldıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Medya ve siyaset, medya ve ideoloji, Türkiye, köşe yazılarında tek tipleşme, köşe yazarları, gazetecilik.*

NEWS AND COLUMN PRODUCTION IN TURKEY WITHIN THE CONTEXT OF MEDIA, POLITICS AND IDEOLOGY

Abstract

One of the most important functions of the media, particularly within the context of their relation to politics, is to convey the voice/demands of the society to all sectors, for a better working democracy. From this point of view, it is widely known that the editorial process for the columnists, who are in a relatively more specific position, are softer that allows them to behave more freely in conveying the media's social responsibilities.

Therefore this study aims to analyse, (a) the motives behind the columns and (b) how the stance of a newspaper towards political parties, their leaders and events is reflected in the columns both in ordinary times and election periods. In this context, this article further tries to see if a columnist approaches the issues from the same angles with the news-coverage of the newspaper s/he writes for, how they handle the diverse news stories and political themes and if they are able to represent the different social values.

* Sakarya Üniversitesi, İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü, ekmelgecer@sakarya.edu.tr

** Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun MYO, serif.arslan@omu.edu.tr

Benefitting from quantitative and qualitative content analysis methods, this study examines the five most read/viewed columnists of the five specific Turkish dailies. Within the scope of the research questions mentioned above, five columnists of *Akit*, *Birgün*, *Hürriyet*, *Ortaoglu* and *Özgür Gündem* (being from different political ideologies) were analysed through their one-month articles from 1 October 2015 to 30 October 2015: what they mostly focused on, and their tendencies for political parties and leaders. The first results suggested that columnists of all six dailies, have stayed in their pre-study determined ideological limits and covered issues in parallel with the ideological polarisation in Turkey as being leftist, rightist, nationalists etc.

Keywords: *Media and politics, media and ideology, Turkey, standardisation in columns, columnists, journalism.*

Giriş

Medya, demokratik yönetimlerde dördüncü kuvvet olarak değerlendirilmektedir. Bu yönüyle, medyanın denetleyici işlevine (Çebi, 2013: 2-3) yönelik karşı kamuoyunda bir beklenti ve talep de oluşmaktadır. Tarde de bu bağlamda basına yani medyaya kamu gözcülüğü görevi yüklemiştir. Buna göre basın/medya edindiği dördüncü kuvvet göreviyle toplum adına yasama, yürütme ve yargıyı denetler, gazetler, dizginler, eleştirir ve yeri geldiğinde uyarır (Tarde, 1969: 302). Medyanın sahip olduğu bu önemli güç, etki tesiri ve üstlendiği görev bilim insanları, iletişimciler çeşitli disiplinler tarafından tartışılmış, araştırmalara konu olmuştur. Bu yönüyle hala Türkiye’de ve dünyada üzerine oldukça söz söylenen ve söylenmeye devam eden medya ve medya çalışmaları gün geçtikçe bu tartışmalardaki güncelliğini korumaktadır (Taş, 2010: 3-4).

Medya alanındaki süregelen tartışmalardan bir tanesi de medya ve siyaset ilişkisidir. Geçmişten günümüze bakıldığında yöneten yönetilen ilişkisinin varlığı uzun ve karmaşık tartışmalara konu olmuştur. Bu anlamda iktidar sahipleri/otorite/devlet yöneten olarak gücü elinde bulundurmak istemektedir. Medyanın toplum üzerindeki etkilerinin ortaya çıktığı II. Dünya Savaşı’ndan itibaren de yönetici erk bu kanallara sahip olmak istemiş, bu sayede topluma da nüfuz etmeyi amaçlamıştır (Yurdakul, 2015). Diğer yandan, medya ve siyaset ilişkisine dair tartışmaların literatürde, bir tür rekabet görünümünde ele alındığı da görülmektedir (Ersan ve Çoban, 2014: 37; Avşar ve Demir, 2005: 315; İrge, 2011: 223). Bu rekabetin bir tarafını, dünyadaki çoğu ülkenin demokrasi ile yönetildiği düşünüldüğünde, seçim sonuçları ile iktidara gelen siyasi otorite/ler, diğer tarafını da halkın sorunlarını dile getiren, ya da dile getirmesi beklenen, halk adına iktidarı denetleyen medya organizasyonları oluşturmaktadır. Aslında her iki organın da fikriyatı icraatlarını halk adına yaptığı varsayılmaktadır (Akdağ, 2014: 2). Aralarındaki ilişkide medya, siyaseti kendi alt sistemi haline getirmek için çaba içine girebildiği gibi, siyaset de medyaya hâkim olmaya çalışıyor görüntüsü vermektedir (Uzun, 2014: 130-131). Medya ve siyaset arasındaki bu girift ilişki ekonomik koşullara göre de değişiklik gösterebilmektedir. Özellikle son 20 yılda çıkar ilişkilerinin (Yurdakul, 2016: 85) iyiden iyiye kendini gösterdiği medya ve siyaset arasındaki bu ilişkide küreselleşme de yeni bir paradoks olarak görülmektedir. Globalleşme süreciyle, farklı sektörlerdeki holding sahipleri medya sektöründe de yer almaya başlamış bu durum medya siyaset ilişkilerinin çıkar ilişkisine dönmesine yol açmıştır (Sözeri, 2015: 7). Bu süreçte medyanın, öz işlevini bir kenara bırakıp önceliği medya patronunun çıkar ilişkilerine yer verdiği iddia edilmiş (Sözeri, 2015: 7), sonrasında ise medyada magazinleşme ve tabloidleşme hareketleri görülmüştür (Bek, 2004: 13).

Medya çalışmalarında tartışılan bir diğer konu ise ideolojidir. Toplum üzerinde etkili olmaya çalışan medyanın hâkim ideolojiyi savunan ve yaygınlaştıran etkili bir araç olduğu söylenmektedir (Yengin, 1996: 136). Louis Althusser’in (2000: 33) deyişiyle “devletin

ideolojik” aygıtı olan medya, içeriklerinde iktidarın ideolojisine yer vermektedir. Bir başka anlatımla medya içeriklerinde toplumsal gerçeklere ya da olaylara görece daha az yer vermekte, taraflı yayın yapmakta ve yayınlarında kurumsal bakış açılarını göz önünde bulundurmaktadır. Bu yönüyle medya; medya-iktidar ilişkilerinde ideolojiyi yeniden üretmekte ve şekillendirmektedir (Stevenson, 2008: 63). Bu noktada medya ve ideoloji çalışmalarının öncüsü sayılan Glasgow Üniversitesi Medya Grubu’nun çalışmalarına kısaca değinmek yerinde olacaktır:

Glasgow Üniversitesi Medya Grubu medya etkilerinin araştırıldığı II. Dünya Savaşı bitiminden sonra bir dizi araştırma gerçekleştirmiştir. Özellikle 1970’lerde ve 1980’lerin ilk yılları boyunca televizyon haberlerinin yanlılığı üzerine araştırmaları konumuz açısından önem arz etmektedir. Araştırmacılar, televizyon haberlerinin tutarlı bir orta sınıf ideolojisini yeniden ürettiğini öne sürerek “Haberler, çıkarsız haberciliğin nötr, nesnel, yansız ürünleri değildir; belli sınıfsal ön varsayımlara dayanırlar.” (Stevenson, 2008: 52-53) savını ortaya atmışlardır. Glasgow araştırmacılarına göre medya, toplumsal gerçekliği yanlış temsil ettiği için yanlıdır. İkinci olarak televizyon haberleri kapitalizmin merkezi ekonomik ilişkilerini yeniden olumlamaları ya da sorgulamaları ölçüsünde yanlı olarak tanımlanabilir. Üçüncü olarak egemen orta sınıf dünya görüşüyle çelişen enformasyon ya dışlanacak ya da sadece parçalar halinde yer bulacaktır. Bu üç yanlılık birleşerek, gerçekliği çarpıtan, egemen toplumsal ilişkileri yeniden olumlayan ve çelişkili bakış açılarını dışlayan güçlü bir ideoloji üretmektedir (Stevenson, 2008: 53-54).

Medya çalışmalarının öncü isimlerinden Stuart Hall de medya içeriklerinin ideolojiye bağlı olduğunu savunur (İnceoğlu, 2006). O’na göre “televizyon içeriğini nasıl işlediğimizin gerçek belirleyicileri, bireylerin çeşitli gruplar ve sınıflar arasında yaşarken biriktirdikleri ideolojiye, dile, kavramlara, kategorilere, düşünce imgelerine ve temsil sistemlerine bağlıdır. Medya, yayıncılık ilkelerinde nesnellik, yansızlık ve dengeyi kutsallaştırır. Bu nedenle her zaman iki zıt görüşe yer verilir ve program sunucusu olgun ve tarafsız görünüm içerisindedir. Zıt görüşleri ise izleyene ıslah edilmesi gereken aşırılıklar olarak sunulur” (Hall, 2014: 79-97).

Söz konusu yaklaşımlar açısından bakıldığında Türkiye’de medya ve siyaset ilişkisi kırılğan bir yapıya sahip olmuştur (Uzun, 2014: 130). Bu kırılğan yapıda yukarıda da değinildiği üzere medya ve siyaset ilişkisi kimi zaman çıkar ilişkilerine dönüşmüş kimi zaman ise ideolojik üretim sergilemiştir. Medya ve otorite arasındaki ilişki kimi zaman bir uyum içerisinde giderken kimi zaman diliminde ise kutuplaşmalara yol açmıştır (Geçer ve Arslan, 2017: 713). Şöyle ki, I. Meşrutiyet’in ilanı ile başlayan basındaki demokratikleşme çabaları kısa süre sonra yerini baskı ve sansüre bırakmış, uzun bir istibdat döneminin ardından yine aynı şekilde II. Meşrutiyet’in ilanı ile gelen demokratikleşme havası da kalıcı olmamıştır. Demokrat Parti’nin iktidara gelmesiyle yaşanan basındaki özgürleşme hareketleri de yerini kısa zaman sonra baskı ve sansüre bırakmıştır (Topuz, 2015: 12-237; Sözeri, 2015: 8-9).

Medyanın yukarıda özetlenen küresel, sermayesel ve ideolojik durumu köşe yazılarını ve köşe yazarlarını da etkilemektedir. Medyanın sahiplik yapısı, magazinleşme, tabloidleşme gibi sorunlar köşe yazılarında da kendini göstermiş (Dursun, 2015: 6), toplumda ‘seçkinler’ olarak kavramsallaştırılan (Açıkalin, 2010: 4) köşe yazarları, siyasal seçkinlerle ilişkilerini güçlendirmeye önem vermiştir. Bu durum da iktidar seçkinlerinin muhabirlere önem vermemesi “kolaylıkla işten atılabilen” köşe yazarlarının önem kazanmasına neden olmuştur (Yüce, 2007: 123-125). Bu durum, köşe yazarlarının egemen güçlerin dışındaki farklı grupların görüşlerine

yer vermemelerine yol açmıştır. Egemen görüşlerin ve ideolojilerin söylemlerinden bağımsız olamayan köşe yazarları, kamusal önemi olan konular yeterince irdelenmemiş ve egemen çevreleri yeterince eleştir(e)memişlerdir (Gürsoy ve Kotaman, 2006: 43).

Bu çalışmada, aynı doğrultudan hareketle, Türkiye’deki köşe yazarlarının gazetesinin ideolojisiyle benzer içerikte konuları ele alıp almadığı, köşe yazarlarının yazılarında tek tipleşme olup olmadığı irdelenmiştir. Çalışma kapsamında Türkiye’de 1 Kasım 2015 tarihinde gerçekleştirilen genel seçimlerde köşe yazarlarının siyasi partilere karşı edindikleri tutum ele alınmıştır. Bu bağlamda *Yeni Akit*, *Birgün*, *Sözcü*, *Ortadoğu*, *Özgür Gündem* ve *Hürriyet* gazetelerinin 01-31 Ekim 2015 tarihleri arasındaki yayınlardan her gazete için beşer köşe yazarı seçilmiştir. Tarih aralığının 01-31 Ekim 2015 olarak seçilmesinin nedeni ise seçimlere bir ay kala partilerin siyasal söylemlerinin net olarak şekillenmesi ve bu söylemlerin medyada özellikle köşe yazılarında daha fazla yer bulmasıdır.

Araştırmanın yöntem ve bulgularına geçmeden önce, çalışmanın literatür taraması bağlamında; siyaset, medya ve siyaset ilişkisi, demokrasi –medya ilintisi ve son olarak medyadaki çok seslilik tartışmalarına kısaca değinilmiştir. Böylece çalışmanın temel amacı olan, ‘köşe yazılarında farklılığın, çeşitliliğin yansıtılması’ konusundaki analize geçmeden önce gerekli teorik arka planın verilmesi hedeflenmektedir.

1. Medya ve Demokrasi: Zorunlu Birliktelik Mi?

Gelişmiş toplumlarda demokrasi kavramı büyük bir öneme sahiptir. Demokrasinin gelişmesinde de medya ve medyanın özgürlüğü yadsınamaz bir gerçektir. Özgür ve eleştirebilen bir medyanın varlığı kamuoyunun da gündemdeki konuları benimsemesine veya sorgulamasına katkı sağlar. Bu sebeple medya ve demokrasi ilişkisi önem arz etmektedir.

Demokrasi, halkın egemenliği temeline dayanan yönetim biçimi olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2016). Latince bir deyim olan demokrasi halk anlamına gelen “demos” ile egemenlik, iktidar anlamına gelen “kratos” sözcüklerinin birleşiminden oluşmaktadır (Tunç, 2008: 1115). Demokrasinin Antik Yunan’da uygulandığı bilinmektedir. Antik Yunan’da sadece belli bir yaşın üzerindeki erkeklerin katıldığı meydana halk bir konu hakkındaki görüşünü doğrudan yöneticilere bildirmektedir (Koçak, 2016: 3-4).

Medya ve demokrasi ilişkisinde en çok değinilen konu medyanın özgürlüğüdür. Tam anlamıyla özgür, bağımsız ve tarafsız olan medya demokrasinin oturmasına ve ilerlemesine katkı sağlamaktadır (Bal, 2014). Şüphesiz ki basına sansür uygulanması, halkın bilgilenebilmesi ve demokrasinin gelişmesi için kabul edilemez. Ancak burada basın özgürlüğü ile gazetecinin kendi çıkar özgürlüğünün ayırt edilmesi gerekmektedir. Basın özgürlüğü adı altında halkı yanlış yönlendiren, medyanın rolünü kötüye kullanan, medyanın bilgilendirme rolünden sıyrılıp kendi çıkarına kamuoyu oluşturan yazılı ve görsel basın, kendini kamu otoritesinin ya da yargının yerine koymaktadır. Medya sahiplerinin ve gazetecilerin kamu hizmeti anlayışından uzaklaşan bu durumuna Encabo (2014: 355) “mediocracy” (Medya Demokrasisi) adını vermektedir.

Gölcü (2015: 63), özgür düşünmenin ve bu düşünceleri yine özgürce dile getirmenin demokrasinin temel gereksinimi olduğunu ifade ederek bu ortamın var olma koşulunun da özgür basının varlığına bağlamaktadır. Tılıç da (2001: 112-114) medyanın sağlıklı bir şekilde işleyişini belirleyecek bir demokrasi tanımlamasının yine medya tarafından yapılması gerektiğini dile getirmekte, medyanın demokrasiyi toplumsal ve ekonomik farklılıkları asgariye

indiren, kaynakların, servetin ve özel mülkiyetin eşitsiz dağılımının önüne geçmeye çalışan bir sistem olarak tanımlanmasının gerekli olduğunu vurgulamaktadır.

Demokrasi ve medya tartışmalarında sıklıkla başvurulan Keane (2015: 18); iletişim özgürlüğünün birbirleriyle çelişen parçalardan oluşan bir yumak oluştuğunu, iletişimde özgürlüğün ve eşitliğin mutlak anlamda gerçekleşmesinin mümkün olmadığını belirtir. Bu nedenle demokrasi ve medya konusunun her zaman açık ve tartışmalı kalması gerektiğini dile getirir. Keane ayrıca, demokratik medya mücadelesinin kesin çözümleri olmayan ve süregiden bir uğraş olduğunu ifade eder.

Özgür medya demokratik sistemlerde toplumun çekirdek görevini üstlenir. Demokratik yönetimlerde medya, dayanışmayı ve çeşitliliği desteklemek ve güvenilirliği garanti altına alarak demokrasiyi kültürel forma dönüştürmekle yükümlüdür (McChesney, 2016). Aynı zamanda özgür medya halkın siyasal fikirlerinin oluşmasında önemli bir işlevi vardır ve halkın politik kararları almasında, hükümetin/siyasi grupların politikalarının eleştirilmesinde de yardımcı olur. UNESCO yayınladığı raporda demokrasinin ve insan haklarının gelişimi için medyanın önemli bir görev üstlendiğinden bahseder ve bunun da ancak profesyonelleşmiş ve kurumsallaşmış bir medya düzeniyle oluşabileceğini belirtir. Rapora göre böyle bir medya düzeninin oluşabilmesi için medyanın özgür, bağımsız ve çoğulcu olması gereklidir (UNESCO, 2015).

Medyanın, siyasilerle vatandaşlar arasında enformasyon sağlama ve verme, ifade işlevi ve eleştirel işlev gibi üç farklı görevi olduğunu bildiren Cuilenburg (2009: 99-105), medyanın demokratik görevlerini tam olarak yerine getirebilmesi için toplumun herkese temel haklarını garanti etmiş olması gerektiğini savunur. Cuilenburg'a göre bu görevler tam olarak yerine getirilirse medya, toplumdaki düşüncenin demokratik bir şekilde oluşmasına katkıda bulunabilir.

Alver, medya ve demokrasi ilişkisinde sosyal hakların önemine dikkat çekmektedir. Ona göre siyasal sistemin temsilcileri olan ve önemli haber aktörleri olarak görülen siyasi liderler, insan hak ve özgürlüklerinin geliştirilme ve gerçekleştirilme sürecinde bir ölçüt olan sosyal haklar konularını, iktidar elde etme ve koruma mücadelesinde popülist bir yaklaşımla ele almaktadır. Sosyal hakların kamuoyunda tartışılma sürecinde toplum adına bilgilendirici, aydınlatıcı role sahip olması beklenen medyanın siyasi liderlerin sosyal haklara yönelik projelerine, var olan projelerin yetersizliğine veya projelerin olmamasına haberlerinde gerektiği kadar yer vermemektedir (Alver, 2011: 289-339).

Chomsky; demokrasi, siyaset ve medya üçgeninde sıklıkla başvurulan “Medya Denetimi” adlı eserinde medyanın, siyaset ve demokrasi ilişkisinde rolüne dikkat çekmektedir. Bu rolde medya, bizi (toplumu) nasıl bir dünyada ve nasıl bir toplumda yaşamayı arzuladığımızı ve özellikle de bunun ne tür bir demokrasi anlayışına uygun bir toplum olmasını istediğimizi sorgulamaya itmek olduğunu ifade eder (Chomsky, 2013: vii). Yani bir anlamda medya toplumdaki birincil kamuları birbirine bağlar ve bir tartışma ortamı yaratır. Medya bu tartışma ortamını bir sirkülasyonla/dönüşümle halkın tartışmalara katılması için devam ettirmekle yükümlüdür. Böylece, medyanın oluşturduğu bu kamusal alanda enformasyon serbestçe dolaşarak katılımcı demokrasinin güçlenmesi sağlanır (Mora, 2008: 34).

Medyanın demokrasiye katkı yapabilmesinin diğer koşullarından bir tanesi de bağımsız, hür olmasıdır. Buradan kastedilen basına uygulanan sansür değildir. Şüphesiz basına uygulanan

sansürün de demokrasinin gelişmesini engellediği açıktır. Kastedilen durum medyanın maddi ve manevi olarak bağımsızlığıdır. Medya yukarıda da değinilen şekilde iktidar ile ilişkilerini maddiyattan çıkarır ve kendi bağımsızlığını kurduğu takdirde hem iktidarı sorgulama fırsatı yakalar hem de halkın çıkarını gözetebilir (Hacket ve Carroll, 2014). İktidarın maddi manevi tüm çıkarlarından sıyrılmış bir medya toplumun tüm sesini, tüm sorunlarını korkusuzca dile getirebilir, toplumun tüm sorunlarının çözümünde daha başarılı olabilir. Bu noktada sorumluluk öncelikle medya patronlarına sonrasında ise medya kuruluşunda çalışan çaycısından köşe yazarına kadar herkese düşmektedir. Zira medyanın da kendi yapısal sorunları, tek yönlülüğü, ekonomik bağlantıları ve içinde yetiştiği kültürün ürünü olması bu sorumlulukları yeterince yüklenememesine neden olmaktadır. Ancak, tam tersine, toplumdaki sorunların özgürce ifade edilebilmesi, ideolojikön yargılardan kurtulması ve ötekileştirmeden uzak durulması medyanın demokrasiye katkı sunacağı anlamına gelir (İrge, 2011: 213).

2. Köşe Yazıları: Çok Seslilik Mi, Tek Düzelik Mi?

Demokrasi ile olan ilişkisi bağlamında bakıldığında, medyada çok sesliliği yansıtmada, bütün farklı görüşleri, farklı sesleri okurlarına ve topluma ulaştırmada en etkin gruplardan biri de köşe yazarları olduğu gözlemlenmektedir. Köşe yazarları, ilgi ve uzmanlık alanlarıyla bil(e)mediğimiz ya da arka planında bizim göremediğimiz olayları topluma aktarır ve bir anlamda gazetenin ideolojisinden bir parça olsun uzaklaşarak kamuoyuna ‘gerçek’ doğruları anlatmayı hedefler (Dursun, 2015: 2).

Türk basın tarihinde Şinasi, Namık Kemal, Ziya Gökalp, Mehmet Akif Ersoy gibi Türk Edebiyatı’nın ve gazeteciliğinin önde gelen isimlerinin, yazdıklarıyla okuyuculara bilgi aktarmada başarılı olduğu bilinmektedir (Akbulut, 2013: 55). Ancak yukarıda değinilen sebeplerle (tekelleşme, medyanın ekonomi-politiği vb.) köşe yazarlığının ve köşe yazılarının günümüzde gittikçe işlevini yitiren bir hal aldığı iddia edilmiştir (Dursun, 2012: 246).

Diğer yandan, gazetelerdeki köşe yazısı sayısı her geçen gün artmaktadır. Köşe yazılarının çok olması elbette okuyucunun bilgilenmesi için iyi bir olgu fakat çoğu yazının aynı konulara aynı açıdan bakıyor olması, okuyucunun bilgilenmesinden çok yönlendirilmesine neden olmaktadır. Günümüzde gazeteler, manşet ve sürmanşetlerine ek olarak köşe yazılarıyla da okuru kendi ideolojisine yönlendirildiği ifade edilmiştir. Türköne (2013: 138) de bu tarz bir köşe yazarlığı algısını ‘elitist’ olarak görmekte ve köşe yazılarının okuyucuyu muhakeme yürütmesine izin vermediğini belirtmektedir.

Dursun (2015: 2) ise, köşe yazarlığının günümüz medyasında çok tartışılan alanlarından biri olduğunu belirterek nedenlerini şöyle sıralar:

- Köşe yazıları örtük veya açık şekilde reklam içermektedir.
- Bazı yazarlar sermaye çevreleriyle çıkar ilişkisinde yazılar kaleme almakta, ideoloji gözeterek olayları yorumlamak yerine taraf olmaktadır.
- Köşe yazıları, savunma mekanizması ve popülerleşme aracı olarak kullanılabilir.
- Köşe yazılarında yazarlar, birbirleriyle atışabilmekte ve basın meslek ilkelerini ihlal etmektedir
- Köşe yazarları, özel yaşamları ihlal edebilmekte, gündem dışı konuları ele alarak kendi özel yaşamlarını kamusal bir meseleymiş gibi yansıtabilmektedir.

Gölcü (2015: 275-277), 28 Şubat Darbe Sürecinde köşe yazılarındaki demokrasi söylemlerini incelediği araştırmasında, köşe yazılarının çoğunluğunda demokrasi kavramının dönemin koşullarındaki siyasi kampaşmalardan, ideolojik çatışmalardan ve iktidar mücadelesinden etkilenerek ele alındığını, üretilen demokrasi söylemlerinin demokratik kültürden yoksun olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca, köşe yazılarının çoğunluğunun tek boyutlu ve ayrıştırıcı bir demokrasi söyleminin oluşmasına neden olurken bu söylemlerin demokratik kültürün gerekliliklerini içermesine de engel olduğunu belirtmiştir. Köşe yazılarında üretilen demokrasi söylemlerinin demokratik siyasal kültürün toplumsal yapıda ve bireysel hayatta gerçekleşmesi için gereken düşünsel koşullarının oluşmasının önüne geçtiğini, demokratik siyasal kültürün bütünleştiriciliğini ortadan kaldırdığını ve demokrasi söylemleri üzerinden toplumsal yapıda kutuplaşmayı ve çatışmayı meşrulaştırdığını ifade etmiştir.

Sandıkçıoğlu (2015: 138-139), “Türk Basınında Köşe Yazarı Egemenliğinin Ortaya Çıkardığı Yapısal ve Etik Sorunlar” adlı çalışmasında köşe yazarlarının siyasal ve iktisadi temelli değişimler nedeniyle medya sektöründe önemli bozulmalara neden olduğunu, köşe yazarı çokluğunun muhabirliğin önemsenmemesine yol açtığını ve muhabir kadrolarında kalitenin düştüğünü ifade etmektedir.

Medya ve köşe yazarları ele aldıkları konularla, toplumun bilgilenmesinde ve çağdaşlık düzeyinin artmasında başat rol oynamaktadır. Basın tarihimizde fikir gazeteciliği olarak başlayan köşe yazarlığının (Sandıkçıoğlu, 2015: 141) 1980’li yıllardan itibaren medya alanındaki değişimlere siyasete, magazine, popüler kültüre ait bir unsur haline geldiği iddia edilmiştir (Sandıkçıoğlu, 2015: 144; Dursun, 2015: 5). Her gazete sayfasında iki-üç köşe yazısının olduğu günümüz gazetelerinde köşe yazarları kamuoyunun sorunlarından çok medya patronlarının sorunlarına yer vermekte, kamuoyunun demokrasisi yerine medyanın demokrasisini tartışmaktadır. Demokrasilerin olmazsa olmazı, toplumun tüm sorunlarının yönetim mekanizmasında tartışılması, konuşulması ve çözüme kavuşturulmasıdır. Böyle bir ortamın gerçekleşmesi için medyanın ve köşe yazarlarının toplumdaki dezavantajlı gruplar, marjinal gruplar, azınlıklar gibi her kesimin görüşlerini yansıtmakta eksik olduğu ifade edilmiştir (Dursun, 2012: 256). Bu nedenle, bu makale, köşe yazarlarının hangi konulara ne ölçüde yer verdiklerini görmek, yukarıdaki tartışmaların geçerliğini saptamak açısından, farklı ideolojik yapılardan olan köşe yazarlarını inceleme zaruretinden ortaya çıkmıştır.

3. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışma, medya ve siyaset ilişkisinin sadece gazetelerin manşet ve sürmanşetlerle şekillenmediği, buna ek olarak köşe yazıları aracılığı ile de gazetenin ideolojik tutumunun devam ettirildiği varsayımına dayandırılmıştır. 1 Kasım 2015 milletvekili seçimlerinin köşe yazarları tarafından nasıl görüldüğü, yazılarında en çok hangi konular değiştiğini analiz eden bu çalışmada; gazetelerdeki köşe yazılarının nasıl bir tutumla yazıldıklarını tespit etmeyi, yazarların makalelerinde bağlı olduğu medya grubunun ideolojisine göre yazılar yazıp yazmadığını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Bu bağlamda bu çalışma, genel anlamda medyadaki özel anlamda köşe yazarlarındaki çok/tek sesliliğin, mevcut medya ve siyaset ilişkisindeki ideolojik söylemlerin daha iyi anlaşılması, irdelenmesi ve sorgulanması bakımından önem taşımaktadır. Zira köşe yazarlarının ve yazılarının hem haber kaynakları olmaları açısından hem de haberci olmaları açısından

siyasilerin köşe yazılarında temsil edilmesi; köşe yazarları ve haber kaynakları arasındaki ilişki gibi haber sosyolojisi konuları açısından da çalışma önem arz etmektedir.

4. Yöntem Ve Veri Toplama

1 Kasım 2015 milletvekili seçimlerinden bir (1) ay önceki köşe yazılarının çözümlendiği bu çalışmada içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, sözel ve yazılı bilgilerin belirli bir amaç bakımından sınıflandırılması, özetlenmesi, belirli kavram veya değişkenlerin ölçülmesi ve anlam çıkarılması için ön çalışma yaparak kategorilere ayrılmasıdır (Robson, 2015: 430). Bu yöntem, metindeki değişkenleri ölçmek amacıyla, sistematik olarak uygulanan, tarafsız ve aynı zamanda sayısal analiz yöntemidir. İçerik analizinde temel amaç, elde edilen verileri açıklayabilecek kavram ve bilgilere ulaşmaktır (Demirtaş ve Özgüven, 2012: 244). Bu bakımdan içerik analizi teknikleri, bir söylemi anlamada ve yorumlamada öznel etkenlerden kurtulmayı sağlama amacını da taşımaktadır (Bilgin, 2006: 1-2).

4.1. Verilerin Toplanması

Bu çalışmada, içerik analizi metoduyla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Köşe yazarları analiz edilen bir aylık süreçte en çok hangi konulara değinmiştir?
- Köşe yazarlarının ele aldıkları konular arasında benzerlik ya da farklılıklar var mıdır?
- Köşe yazarlarının mensubu oldukları medya grupları arasında ele alınan konular arasında benzerlik ya da farklılık var mıdır?
- Gazetelerin belirli ideolojik eğilimlere sahip olduğu varsayımıyla, köşe yazarları, bu ideolojik tutumu dikkate almış mıdır?

Çalışma kapsamında *Yeni Akit*, *Birgün*, *Hürriyet*, *Ortadoğu*, *Özgür Gündem* ve *Sözcü* gazeteleri örneklem olarak seçilmiştir. Bu gazetelerin tercih edilmesinin nedeni farklı ideolojilere sahip olmasıdır. İnternet ortamında en çok okunan köşe yazarları, yazarların değerlendirilmeye alınmasındaki kriter olmuştur. Bu amaçla, her gazetenin internet sitesinde 01-31 Ekim 2015 tarihleri arasında yayınlanan beşer köşe yazarının bir aylık yazıları incelenmiştir. Buna göre çalışma kapsamında gazetelerden seçilen köşe yazarları şu şekildedir:

Tablo 1. Analiz Edilen Köşe Yazarları

Yeni Akit	Birgün	Hürriyet	Ortadoğu	Özgür Gündem	Sözcü
Abdurrahman Dilipak	Ali Murat İrat	Ahmet Hakan	Yıldıray Çiçek	Besê Hozat	Emin Çölaşan
Ali Karahasanoğlu	Bülent Usta	Ertuğrul Özkök	Şükrü Alınçık	A. Hicri İzgören	Uğur Dündar
Hasan Karakaya	Uğur Kutay	Taha Akyol	İsmail Özdemir	Mustafa Yalçınar	Yılmaz Özdil
Ahmet Varol	Mustafa K. Erdemol	Mehmet Y. Yılmaz	Fikri Atılbaz	Hüseyin Aykol	Bekir Coşkun
Hacı Yakışıklı	Kadir Cangızbay	İsmet Berkan	Orhan Karataş	Alp Altınörs	Rahmi Turan

4.2. Kodlama Cetvelinin Oluşturulması

Makalede analiz edilen köşe yazıları için kodlama cetveli oluşturulmuştur. Kodlama cetvelinde sekiz ana kategori belirlenmiş, her köşe yazısı okundukça alt başlıklar

oluşturulmuştur. Köşe yazılarında değinilen konular bu kategorilerin altına bir birim olarak kodlanmıştır. İlgili kategoriye girmeyen konular ise “diğer” kategorisinde kodlanmıştır.

5. Bulgular ve Yorum

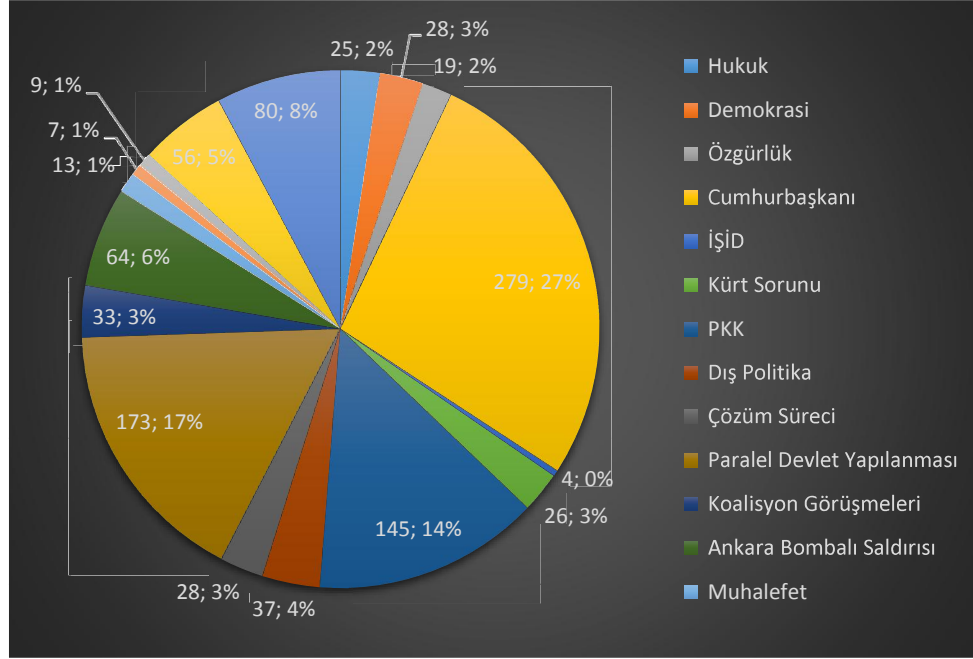
5.1. Seçim Döneminde Ele Alınan Temalar

Köşe yazarlarının makalelerinde işledikleri temaların belirlenmesi de çalışmanın ana konularından birini oluşturmaktadır. Bu analizle, yazarların olaylara bakış açılarını belirlemek ve araştırma sorularına cevap alabilmek amacıyla hangi gazetenin hangi konuya nasıl yaklaştığı, hangi konuları öne çıkarıp hangi konulara daha az yer verdiği tespit edilmeye çalışılmıştır. Böylece aynı gazetede ki köşe yazarlarının aynı konuları ele alıp almadıkları bakımından bu analiz önem taşımaktadır.

Tablo 2. Köşe Yazarlarının Değindikleri Temalar

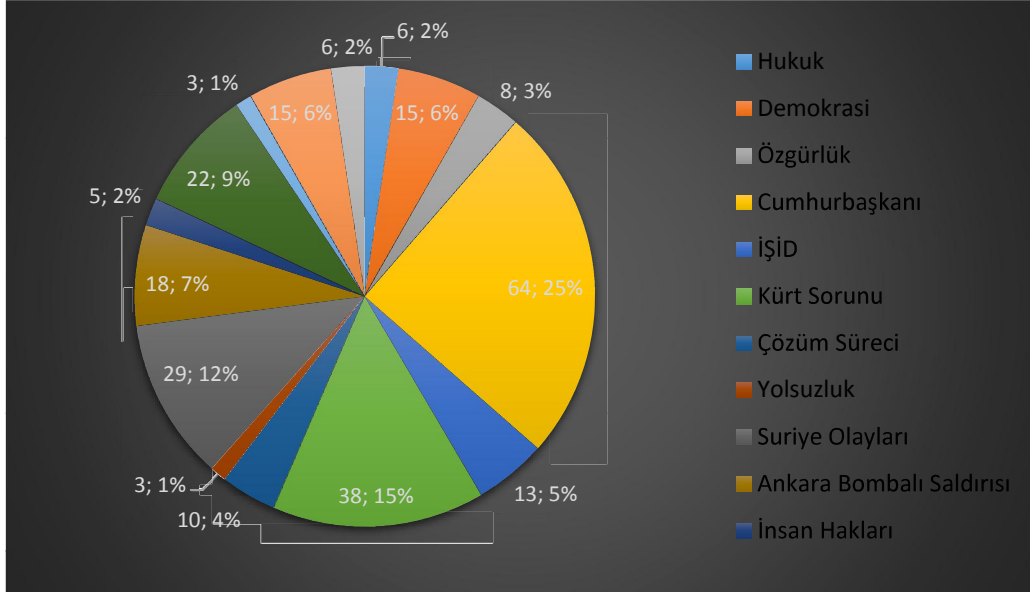
Gazeteler	Temalar								
	Hukuk	Demokrasi	Özgürlük	Dış Politika	Ekonomi	Basın Özgürlüğü	Havuz Medyası	Diğer	Toplam
Yeni Akit	25	28	19	37	12	0	0	77	2188
	%1,1	%1,3	%0,9	%1,7	%0,5	%0,0	%0,0	%3,5	%24,2
Birgün	6	15	8	5	0	0	0	47	338
	%1,8	%4,4	%2,4	%1,5	%0,0	%0,0	%0,0	%13,9	%3,7
Hürriyet	131	118	50	39	32	35	41	91	2042
	%6,4	%5,8	%2,4	%1,9	%1,6	%1,7	%2,0	%4,5	%22,5
Ortadoğu	41	49	15	124	47	25	26	73	2652
	%1,5	%1,8	%0,6	%4,7	%1,8	%0,9	%1,0	%2,8	%29,3
Özgür Gündem	28	53	18	0	0	10	0	60	452
	%6,2	%11,7	%4,0	%0,0	0,0%	%2,2	%0,0	%13,3	%5,0
Sözcü	47	28	16	44	26	50	24	71	1387
	%3,4	%2,0	%1,2	%3,2	%1,9	%3,6	%1,7	%5,1	15,3%

Tablo 2’de analiz edilen tarih aralığında köşe yazarlarının ele aldıkları temalar gösterilmiştir. Tablo genel olarak değerlendirildiğinde, köşe yazarlarının belirli konulara daha çok önem verdiği ve sürekli bu konular etrafında yazılar kaleme aldıkları görülmektedir. Tablodan da görüleceği üzere yazarların mensubu oldukları medya grupları içerisinde de benzer konulara değindikleri anlaşılmaktadır.

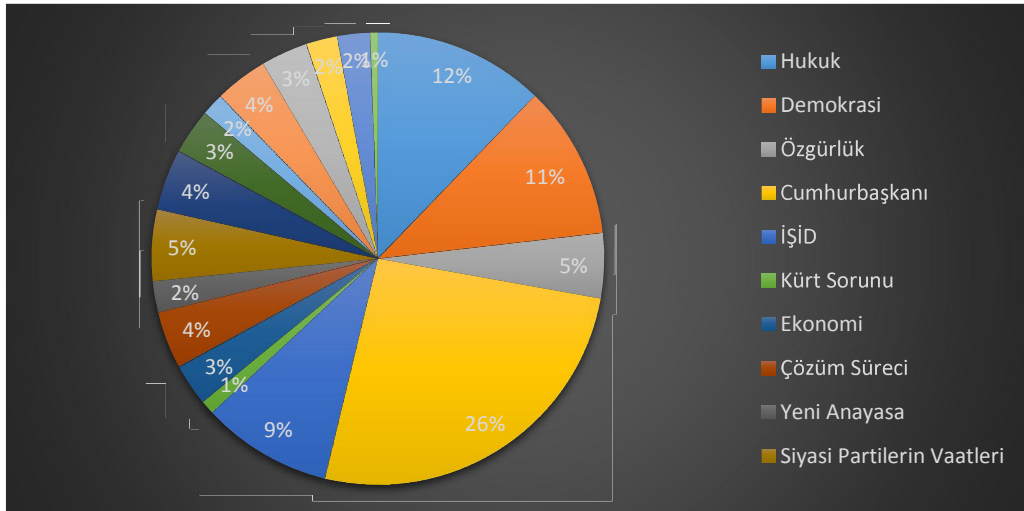
Grafik 1: Yeni Akit Gazetesi Köşe Yazarlarının Makalelerinde Değindikleri Temalar

Dini/İslamcı olarak araştırmaya konu edilen *Yeni Akit* gazetesi yazarları, daha çok, Suriye olaylarına, koalisyon görüşmelerine (muhalefet partilerine eleştirel bakış açısıyla), başörtüsü konusuna, İŞİD (DAEŞ/DAİŞ) konusuna (terör örgütü olarak), Ankara Tren Garı'nda meydana gelen bombalı intihar saldırısına ve muhalefet eleştirisine, PKK konusuna, Paralel Devlet Yapılanmasına, bazı medya gruplarına ve şirketlere kayyum atamalarında hükümet kararlarını destekler nitelikte değindiği görülmektedir.

Partilerin açıkladığı seçim beyannameleri de *Yeni Akit* gazetesi yazarlarının sık değindiği konulardan bir tanesidir. Yazarlar bu temaları hemen hemen her gün ve hükümet yanlısı olarak işlemişlerdir. Bunun yanı sıra, gazete yazarlarından Abdurrahman Dilipak, Ali Karahasanoğlu ve Hasan Karakaya CHP ve MHP'nin asgari ücret, emekli maaşı gibi seçim vaatlerini gerçekçi bulmamakta ve halkı kandırmaya yönelik olduğunu iddia etmektedir. Ayrıca aynı yazarlar koalisyon görüşmelerindeki tutumlarından dolayı muhalefeti eleştirmektedir. Akit gazetesi yazarlarının en az değindiği hususlar arasında işsizlik (%0,0), asgari ücret (%0,5), ekonomi (%0,5), yolsuzluk (%0,1), hukuk (%1,1), özgürlük (%0,9), demokrasi (%1,3), eğitim (%0,3), insan hakları (%0,2), basın özgürlüğü (%0,0) gibi konular yer almaktadır (grafik 1, tablo 2).

Grafik 2: Birgün Gazetesi Köşe Yazarlarının Makalelerinde Değindikleri Temalar

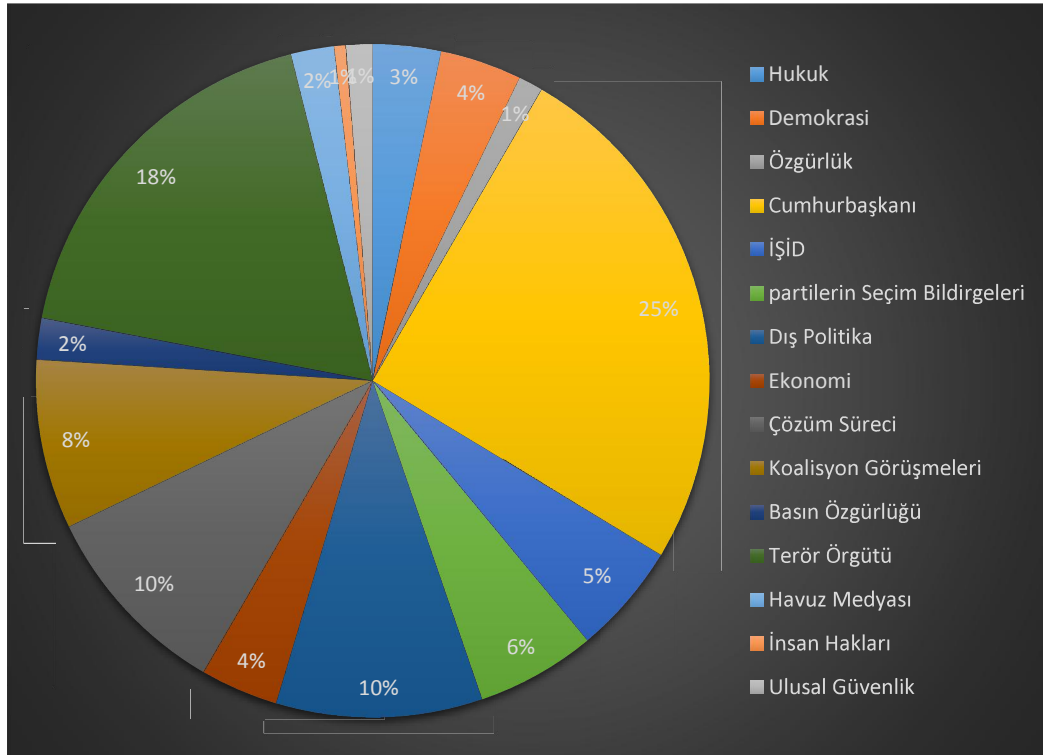
Birgün gazetesi yazarlarının daha çok radikal-sol eğiliminde makaleler kaleme aldıkları gözlemlenmiştir. İncelenen süreç içerisinde *Birgün* gazetesi yazarları daha çok hükümeti ve Cumhurbaşkanı eleştiren konuları ele almışlardır. *Birgün* gazetesi köşelerinde en çok işlenen konular arasında ise barış (%22,1), savaş (%15,8), özgürlük (%8,4) gibi konular gelmektedir (grafik 2, tablo 2).

Grafik 3: Hürriyet Gazetesi Köşe Yazarlarının Makalelerinde Değindikleri Temalar

Hürriyet gazetesi yazarlarına bakıldığında ise özgürlük (%5,8), insan hakları (%3,6), demokrasi (%11,1), hukuk (%12,8), basın özgürlüğü (%5,0) gibi evrensel konuların sıkça dile getirildiği görülmektedir. Belirtilen tarih aralığında *Hürriyet* gazetesi yazarları AKP'yi ve Cumhurbaşkanı'ni eleştiren yazılar kaleme almıştır. Özellikle Ahmet Hakan ve Ertuğrul Özkök, Türkiye'de meydana gelen bombalı intihar olaylarında ulusal güvenlik nedeniyle hükümeti ve İç İşleri Bakanı'ni eleştirmişlerdir. Taha Akyol ise hükümeti koalisyon görüşmelerindeki

tutumlarından dolayı eleştirmiştir. Hürriyet gazetesi yazarları özellikle koalisyon sürecinde, Ankara Tren Garı'nda meydana gelen bombalı intihar saldırısında, bazı medya grupları ve şirketlere yapılan kayyum atamalarında, dış politikada, ekonomide ve ulusal güvenlik konularında hükümeti eleştirmektedir. Ayrıca, incelenen tarihlerde, Ahmet Hakan ve Ertuğrul Özkök ile *Yeni Akit* gazetesinden Hasan Karakaya ve inceleme dışında olan Star gazetesi yazarı Cem Küçük arasında sürekli “laf atışması” olduğu da görülmektedir. *Hürriyet* gazetesi yazarlarının en az değindiği konular arasında ise Kobane (%0,0), başörtüsü (%0,3), Ergenekon (%0,4) ve Balyoz (%0,2) Davaları ve TSK (%0,0) gibi konular vardır (grafik 3, tablo 2).

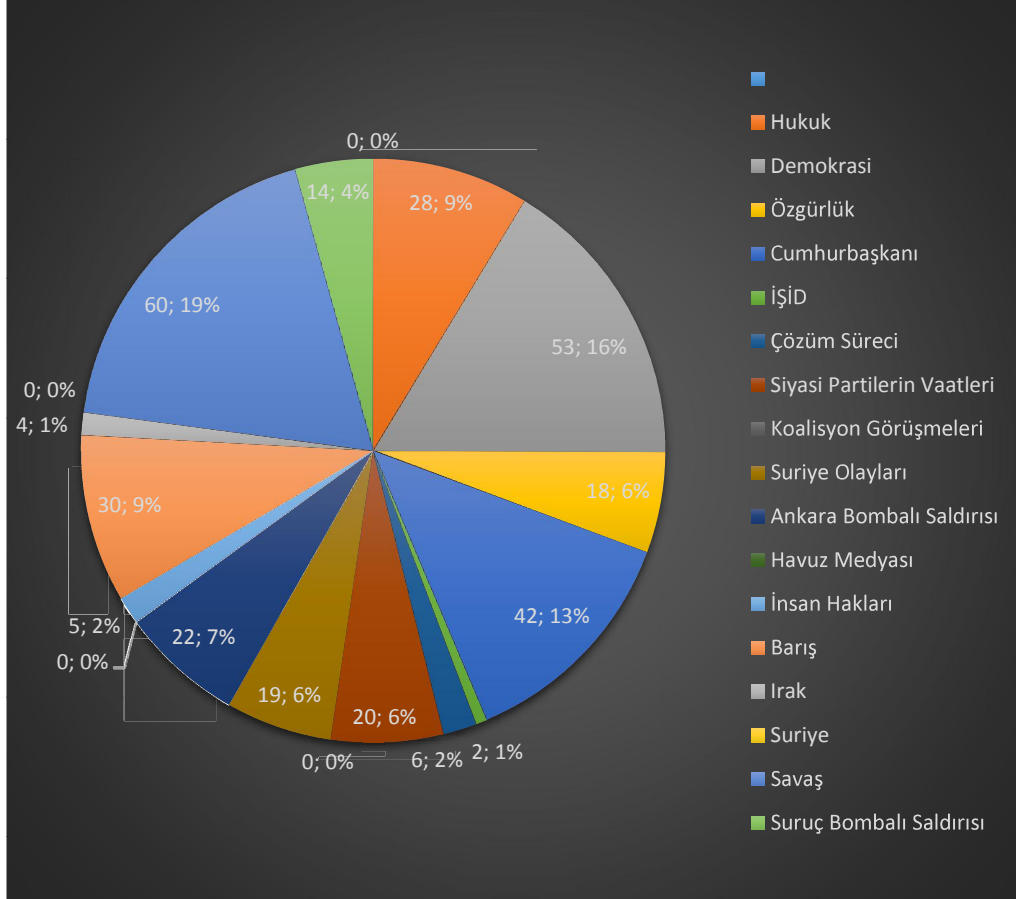
Grafik 4: Ortadoğu Gazetesi Köşe Yazarlarının Makalelerinde Değindikleri Temalar

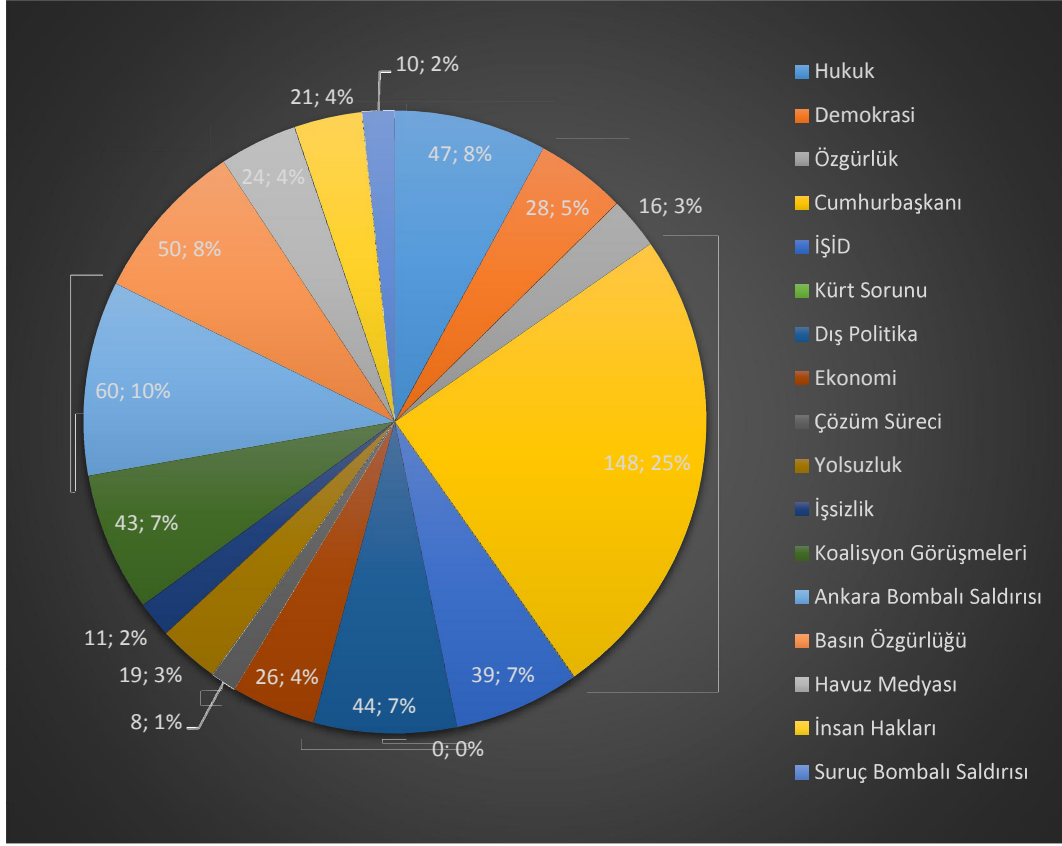
Grafik 4’de *Ortadoğu* Gazetesi köşe yazarlarının makalelerinde işledikleri temalar gösterilmektedir. Grafikte de görüldüğü gibi *Ortadoğu* gazetesi yazarları da Hürriyet gazetesine benzer şekilde AKP’yi ve Cumhurbaşkanı’na eleştiren makaleler kaleme almıştır. Yazarların belirtilen tarih aralığında en çok değindiği konu koalisyon görüşmeleridir (%13,0). Hükümetin ve *Yeni Akit* gazetesi yazarlarının MHP’ye karşı “her şeye hayır diyor” diyerek ağır bir şekilde eleştirdiği konular, *Ortadoğu* gazetesi yazarları tarafından ilkesel olarak savunulmaktadır (tablo 2). Aynı şekilde hükümeti koalisyon sürecinde ilkel ve dürüst davranmamakla eleştirmişlerdir. İsmail Özdemir ve Yıldırım Çiçek bunlara ek olarak hükümeti çözüm süreci (%9,0) ve Oslo görüşmeleri konusunda ağır bir dille eleştirmektedir. Yazarlar; hükümeti, dış politika (%9,4), ekonomik politika ve uygulamalar (%3,6), ülkede yaşanan gelişmeler (Ankara (%4,4) ve Suruç (%2,0) bombalı saldırıları, şehit olayları (%8,8)), asgari ücret (%3,4), basın özgürlüğü (%1,8), terörle mücadele, işsizlik (%2,6) gibi konularda eleştirmektedir. Ayrıca, Cumhurbaşkanı’nı anayasal sınırları ihlal ettiği gerekçesiyle de eleştirmişlerdir. Belirtilen tarihlerde yazarlar, partilerin seçim beyannameleri açıkladığından, AKP’yi ve CHP’yi söylemleriyle eleştirirken,

MHP'yi ise "seçime ve iktidara yürüyen parti" olarak görmektedir. Yazarların en az değindikleri konular ise eğitim (%0,4), Ergenekon (%0,2) ve Balyoz (%0,1) Davaları, insan hakları (%0,3), hukuk (%1,5), özgürlük (%0,6), AB (%2,6), BM (%0,2)'dir (grafik 4, tablo 2).

Grafik 5: Özgür Gündem Gazetesi Köşe Yazarlarının Makalelerinde Değindikleri Temalar

Özgür Gündem gazetesi yazarlarının değindikleri temalara bakıldığında çok fazla gündemle ilgili konulara değin(e)medikleri görülmektedir. Köşe yazıları en çok hükümeti ve Cumhurbaşkanı'nı söylem ve tutumlarından dolayı eleştirmektedir. Devlet otoritesini, ülkede gerçekleştirilen bombalı saldırılara gerekli önlemler alınmadığı için, olayların sorumlusu olarak görmek ve hükümeti İŞİD/DAEŞ/DAİŞ örgütüne destek olmakla itham etmektedirler. Özgürlük (%5,0), demokrasi (%15,3), hukuk (%8,7), savaş (%17,1) ve barış (%9,4) *Özgür Gündem* gazetesi yazarlarının en çok işlediği temalar arasındadır (grafik 5, tablo 2).

Grafik 6: Sözcü Gazetesi Köşe Yazarlarının Makalelerinde Değindikleri Temalar

Sözcü gazetesi yazarlarına bakıldığında ise yazarların makalelerindeki söylemlerin hemen hemen hepsini hükümet ve Cumhurbaşkanı karşıtlığının oluşturduğu gözlemlenmektedir. Yazarların hepsi koalisyon görüşmelerinde hükümeti ve Cumhurbaşkanı'nı "zaman doldurmaya" yönelik hareket etmekte suçlamaktadırlar. Ayrıca, ülkede yaşanan bombalı intihar saldırılarından yeterli güvenlik önlemleri alınmadığı için hükümeti eleştirmişlerdir. Bunun yanı sıra, hükümeti, dış politika konusunda, özellikle Suriye ve Rusya ile yaşanan krizde, kusurlu bulmuşlardır. AKP'nin açıkladığı seçim beyannamesini ve seçim vaatlerini de eleştiren *Sözcü* gazetesi yazarları CHP'yi seçimlere daha hazır görmektedir. Hükümetin on üç (13) yıllık iktidarında uyguladığı ekonomik politikalar *Sözcü* gazetesi yazarlarının eleştirdiği bir diğer konudur. Yazarların sıklıkla dile getirdiği diğer konular ise hukuk (%3,4), demokrasi (%2,0), özgürlük (%1,2), basın özgürlüğü (%3,6), şehit olayları (%7,2), havuz medyası (%1,7), 17/25 Aralık operasyonları (%1,7), yolsuzluk iddiaları (%1,4), partilerin seçim beyannameleri ve vaatleridir (%5,8). En az değinilen konular arasında da çözüm süreci (%0,6), kayyum atamaları (%0,1), paralel devlet yapılanması (%0,3), başörtüsü (%0,3), eğitim (%1,2), BM (%0,3) ve NATO (%0,2) gelmektedir (grafik 6, tablo 2).

Sonuç: Politik İdeoloji Çarkında Düşün ve Haber Üretimi

Medyanın gerek ülkemizde gerekse dünya genelinde iktidar gruplarıyla çıkar ilişkisinde bulunduğu ve içeriklerinde de bu doğrultuda hâkim ideolojiye göre yayınlar yaptığı yadsınamaz bir gerçeklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Medya-siyaset ve ideoloji bağlamında köşe yazarları

ve köşe yazıları da bu doğrultuda yapısal sorunlarla karşılaşmaktadır. Şüphesiz bu sorunlar az önce de değinildiği gibi sadece bizim ülkemize has sorunlar değildir. Küresel ölçekte köşe yazarlarının belirli ideolojiye göre yazılar kaleme aldığı görülmektedir.

Günümüzde en önemli “kültürel üretim” araçlarından biri olan medyaya (Özkök, 1982: 191), ekonomi-politik bağlamında değerlendirildiğinde, yıllık gelirleri milyar dolarlarla ifade edilmektedir (Özkan, 2016). Bu çerçeveden bakıldığında medyanın da kendine has bir gelir kapısı oluşturduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır. Medyanın mevcut yapısı, iktidar erkleriyle giriştiği paradoksal ilişkiler ve ideolojik yapılanmalar düşünüldüğünde Tarde’nin yüklediği “kamu gözcülüğü” görevini tam anlamıyla yerine getirmesinin tartışmalı olduğu anlaşılmaktadır.

Şüphesiz bu durum demokratik yapılanmaların sorunsallığından da kaynaklanmaktadır. Zira günümüz demokrasilerinin salt yöneten yönetilen ilişkilerinden ibaret olmadığı açıktır (Şahin, 2012: 41). Ayrıca medya; yöneten ve yönetilenler arasında bir köprü vazifesi üstlenmekte ve siyasal fikirlerin oluşmasına ve bu kararların alınmasında yol gösterici bir arena olarak kamuoyuna katkıda bulunmaktadır. Medyanın bu oluşumlara katkıda bulunup Tarde’nin de ifade ettiği kamu denetçiliği rolünü yerine getirebilmesi için, marjinal gruplar başta olmak üzere toplumun bütün kesimine eşit mesafede yaklaşmalı, ayrıştırmamalı, ötekileştirmemeli ve toplumun tamamının sesini duyurmalı, onların sorunlarına içeriklerinde yer vermelidir. Çünkü sahiplik yapısından, çıkar kaygısından, ideolojik tutum ve önyargılardan arınmış medya, demokrasinin daha iyi bir zeminde yürümesi ve her türlü konunun tartışılıp çözümlerin üretilmesinde de başat rol oynayacaktır. Toplumsal olarak hassas meseleler dâhil olmak üzere, kitle iletişim araçlarının her konuyu açık ve baskılardan arınmış bir biçimde konuşmasında, haber üretiminin yanında, köşe yazarlarının da ya da diğer bir ifadeyle fikir insanlarının da payı büyüktür.

Bu çerçevede, bu makale medyadaki siyaset ve ideoloji ekseninde çok sesliliğin köşe yazarları yoluyla temsiline odaklanmıştır. Ne var ki, söz konusu bağlamda bakıldığında bu çalışmanın sonuçları, köşe yazarlarının, diğer bir deyişle düşün insanlarının, gazetenin siyasi ve ekonomik ilişkilerinden çok da ayrı bir yerde durmadığına işaret etmektedir. Çalışma kapsamında ele alınan zaman diliminde altı (6) gazetenin köşe yazarlarının, köşe yazılarında, araştırma öncesinde kendileri için belirlenen ideolojik çerçevenin dışına çıkmadıkları, yazarların Türkiye’deki ideolojik bölünmemelerle (sol, sağ, muhafazakâr, milliyetçi, siyasi ilinti vd.) yakın ilişki içerisinde değerlendirilebilecek yazılar kaleme aldıkları anlaşılmıştır. Bu sonuçlar, aynı zamanda, yazarların, çalıştıkları gazetelere yakın ekonomik ve politik ilintilerle örtüşecek biçimde bazı aktörlere ve temalara daha çok yer vermeleriyle de desteklenmiştir. Diğer yandan, araştırmanın sonuçları, Amanat’ın (2006: 31-32) Ortadoğu ülkelerindeki habercilik ve köşe yazıları değerlendirmeleriyle benzerlik göstermektedir. Bu nedenle, Türkiye’deki gazetecilik pratiklerinin ve düşünce aktarımının Ortadoğu ülkelerindeki paradoksal durumla müşabehet gösterdiğini ifade etmek yanlış olmayacaktır (tablo 7 ve tablo 8).

Analiz edilen tarih aralığında, yazarların makalelerinde sadece belirli politik aktörler üzerinde durduğu, iktidara yakın olarak bilinen *Yeni Akit Gazetesi*’nin genelde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve ‘‘iktidar üyeleri’ni daha çok ve olumlu; muhalif gazeteleri olarak değerlendirebileceğimiz diğer gazeteler ise ‘muhalif liderleri’ daha fazla ön plana çıkararak olumlu şekilde ele aldıkları tespit edilmiştir. Buradan elde edilen verilerle, gazetenin ideolojisi,

köşe yazarlarının siyasi partilerin temsil edilme durumunu ve bu temsilde kullanılan söylem biçimlerini etkilemiştir yargısında bulunabiliriz. Örneğin; *Birgün* ve *Özgür Gündem Gazetesi* gibi iktidara muhalif olan gazetelerde Adalet ve Kalkınma Partisi; “faşist, baskıcı, lider merkezli” gibi ele alınırken *Yeni Akit Gazetesi*’nde ise “demokrat, özgürlükçü, Türkiye sevdalısı” gibi söylemler kullanılmıştır (tablo 2).

Ayrıca yapılan analizler şu sonuçları ulaşmamızı sağlamıştır:

- Araştırma öncesi yaklaşımlarla örtüşen bir biçimde *Yeni Akit Gazetesi* yazarlarının muhalefeti eleştirdiği, diğer gazetelerin de hükümeti ve Cumhurbaşkanı’na eleştirel bir biçimde ele aldıkları gözlemlenmiştir.

- Yazarların makalelerinde benzer konuları benzer şekilde ele aldıkları, mevzu edilen konuların tartışmalı noktalarına değinmedikleri, ‘gündem oluşturan’ konuların etrafında yazdıkları, bireysel haklar yerine daha yüzeysel iç siyaset başlıklarına eğilim gösterdikleri ve bu çerçevede çok sesliliği yeterince yansıtmadıkları belirlenmiştir (grafik 1, grafik 2, grafik 3, grafik 4, grafik 5, grafik 6, tablo 2).

- Köşe yazarlarının, mensubu oldukları gazetelerin ideolojik ve siyasal yaklaşımları ile benzer içeriklerde makaleler kaleme aldıkları tespit edilmiş; aslında gazete manşetlerine yöneltilen ‘tek seslilik’ (Bulunmaz, 2011: 243) eleştirisinin köşe yazılarına da yansıdığı anlaşılmıştır (grafik 1, grafik 2, grafik 3, grafik 4, grafik 5, grafik 6, tablo 2).

- Köşe yazarlarının ilgili tarih aralığında gündemden yoğunlukla tartışılan koalisyon görüşmeleri ve Suriye meselesi üzerine yoğunlaştığı görülmüştür. Örneğin, *Yeni Akit Gazetesi* yazarları koalisyon görüşmelerinde MHP ve CHP’nin tutumunu eleştirirken Suriye konularında ise Esad/Esed’i hedef alınmış AK Parti’nin Suriye politikası olumlanmıştır. Muhalif olan gazetelerde de benzer şekilde en çok koalisyon görüşmeleri ve Suriye olayları ön plana çıkarılmıştır. *Yeni Akit Gazetesi* dışındaki diğer yazarlar, koalisyon görüşmelerinde AK Parti ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın yaklaşımını eleştirmiş, Suriye konusunda da AK Parti hükümetinin dış politikası (genel olarak) olumsuz değerlendirmelere tabi tutmuşlardır (grafik 2, grafik 3, grafik 4, grafik 5, grafik 6, tablo 1).

- Köşe yazarlarında yazarların kendi aralarındaki polemiklere (kalem kavgası) de sıklıkla yer verdikleri gözlemlenmiştir. Örneğin, *Yeni Akit Gazetesi* yazarlarından Abdurrahman Dilipak ile *Hürriyet Gazetesi* yazarlarından Ahmet Hakan ve Ertuğrul Özkök arasında; yine *Yeni Akit Gazetesi* yazarlarından Abdurrahman Dilipak ile *Sözcü Gazetesi* yazarlarından Uğur Dündar, Emin Çölaşan ve Yılmaz Özdil arasında tartışmaların yaşandığı ve birbirlerini eleştirdikleri tespit edilmiştir.

Araştırmamızın değinilen sonuçlarında da anlaşılacağı üzere gazetelerdeki düşünce üretimi alanları olarak bakılabilecek köşe yazılarında, siyaset ve ideoloji ilişkisi belirgin olarak göze çarpmaktadır. Bu anlamda ‘nasıl bir gazetecilik anlayışı’ sorgusuna ek olarak belki de ‘nasıl bir köşe yazarlığı’ ve ‘nasıl bir düşünce üretimi’ sorusu da yöneltilmelidir. Şüphesiz bu üç unsurun sağlıklı olması ülkedeki politik kutuplaşmanın varlığı ve demokratik tartışmaların varlığıyla yakından ilişkilidir. Bu nedenle, daha anlamlı ve çok yönlü bir düşünce üretimi ve ilintilerinden sıyrılmış bir habercilik pratiğinin analizi için medya araştırmalarının sayısı artırılmalı ve demokratik gelişimi destekleyen politikalarla bütün alanlardaki şeffaflaşma çabaları hızlandırılmalıdır.

Kaynakça

- Açıklalın, Özgün (2010). Köşe Yazılarında İfade Özgürlüğünün Çerçevenmesi, *Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Antalya.
- Akbulut, Uğur (2013). Osmanlı Basın Tarihine Bir Katkı: Gazetelerin Yayınlanma Amaçları Üzerine (1831-1876), *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish*, Cilt: 8, Sayı: 5, 31-57.
- Althusser, Louis (2000). *İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları* (4. Baskı). Yusuf Alp ve Mahmut Özışık (Çev.), İstanbul: İletişim Yayınları.
- Alver, Füsün (2011). Basında Siyasal Liderlerin ve Köşe Yazarlarının Sosyal Haklara İlişkin İletilerinin Analizi, *Sosyal Haklar Uluslararası Sempozyumu III*, Kocaeli: Petrol-İş Yayını.
- Amanat, Omar (2006). *Research Base for the High-level Group Report Analysis on Media*, New York: Alliance of Civilizations Secretariat.
- Avşar, Zakir ve Demir, Vedat (2005). *Düzenleme ve Uygulamalarıyla Medyada Denetim*, Ankara: Piramit Yayıncılık.
- Bek, Mine Gencil (2004). Türkiye'de Televizyon Haberciliği ve Tabloidleşme, *İletişim Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 1, 9-38.
- Bilgin, Nuri (2006). *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi, Teknikler ve Örnek Çalışmalar*, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Bulunmaz, Barış (2011). Holdingleşme Ekseninde Türk Medyasında Tekelleşme Sorunu, *Öneri Dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 36, 237-246.
- Chomsky, Noam (2013). *Medya Denetimi*, 3. Baskı, Elif Baki (Çev.), İstanbul: Everest Yayınları.
- Cuilenburg, Jan van (2009). Medya ve Demokrasi, Bülent Çaplı ve Hakan Tuncel (Ed.), *Televizyon Haberciliğinde Etik*, Ankara: Fersa Matbaacılık, 99-124.
- Çebi, Murat Sadullah (2013). Gabriel Tarde'ın İzinde Medyanın İşlev ve Etkilerini Yeniden Gözden Geçirmek, *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, Sayı: 36, 1-28.
- Demirtaş, Mehmet Can ve Özgüven, Nihan. (2012). Siyasal Pazarlama Uygulamaları Açısından Belediye Başkanlarının Web Sitelerinin Değerlendirilmesi, *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 2, 238-252.
- Dursun, Onur. (2012). Yasam Dünyasının Sömürgeleştirilmesi Üzerinden Türkiye'de Köşe Yazarları Üzerine Bir Analiz, *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi*, İstanbul.
- Dursun, Onur (2015). Köşe Yazarlığından Medya Filozofluğuna, Ertuğrul Özkök ve Ahmet Hakan'ın Köşe Yazıları Üzerine Bir İnceleme, *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi*, Sayı: 30, 1-18.
- Encabo, Manuel Nunez (2014). Gazetecilik Etiği ve Demokrasi, Süleyman İrvan (Ed.), *Medya, Kültür, Siyaset*, Ankara: Pharmakon Yayınevi, 347-363,

- Ersan, Esra ve Çoban, Savaş (2014). *Medya ve İktidar -Hegemonya, Statüko, Direniş*, İstanbul: Evrensel Basım Yayın.
- Geçer, Ekmel ve Arslan, Şerif (2017). Medyadaki Çok Sesliliğin Köşe Yazılarına Yansıması: Seçim Dönemlerinde Türkiye Örneği, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 10, Sayı, 50, 712-726.
- Gölcü, Abdülkadir (2015). *Türkiye'de Demokrasi Kültürü ve Medya, Köşe Yazılarında Demokrasi Söylemi*, Konya: Litaratürk.
- Gürsoy, Bilge Ayşe ve Kotaman, Aslı (2006). Gazetecilik Mesleği, Meslek Sorumluluğu ve Etik, Nesrin Tan Akbulut (Ed.), *Medya Eleştirileri / Gelişime İlişkin Değerlendirmeler*, İstanbul: Beta Basım Yayım, 39-57.
- Hall, Stuart (2014). İdeoloji ve İletişim Kuramı, Süleyman İrvan (Ed.), *Medya, Kültür, Siyaset*, Ankara: Pharmakon, 79-97.
- İrge, N. Filiz (2011). Medya ve Siyasal Toplumsallaşma-Demokrasi İlişkisi, *II. Medya ve Etik Sempozyumu "Medya Kültür İlişkisinde Etik"*, Elazığ, 213-228.
- Keane, John (2015). *Medya ve Demokrasi*, Haluk Şahin (Çev.), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Mora, Necla (2008). *Medya Çalışmaları Medya Pedagojisi ve Küresel İletişim*, İstanbul: Altkitap.
- Orwell, George (1974). *Homage to Catalonia*, Harmondsworth: Penguin.
- Özkök, Ertuğrul (1982). *Sanat, İletişim ve İktidar*, Ankara: Tan Yayınları.
- Robson, Colin. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri "Gerçek Dünya Araştırması"*, (Ed.) Şakir Çinkır ve Nihan Demirkasımoğlu (Çev. ve Ed.), Ankara: Anı Yayınları.
- Sandıkcıoğlu, Ahmet Ziya (2015). Türk Basınında Köşe Yazarı Egemenliğinin Ortaya Çıkardığı Yapısal ve Etik Sorunlar, *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul.
- Sözeri, Ceren (2015). *Türkiye'de Medya-İktidar İlişkileri Sorunlar ve Öneriler*, İstanbul: İstanbul Enstitüsü Yayınları.
- Stevenson, Nick (2008). *Medya Kültürleri*, Barış Engin Aksoy (Çev.), İstanbul: Ütopya Yayınevi.
- Şahin, Ömer (2012). *Medya ve Demokrasi Parlamento Muhabirleri Örneğinde*, Ankara: TBMM Basımevi.
- Tarde, Gabriel. (1969). The Public and Crowd. Ed. Terry N. Clark, *On Communication and Social Influence: Selected Papers*, Chicago and London: University of Chicago Press, 277-294.
- Taş, Oğuzhan (2010). Medya Etiğinin Tarihsel Temelleri ve Gelişimi, Bülent Çaplı ve Hakan Tuncel (Ed.), *Televizyon Haberciliğinde Etik*, Ankara: Fersa Yayınevi, 1-21.
- Tılıç, Doğan (2001). *2000'ler Türkiye'sinde Gazetecilik ve Medyayı Anlamak*, İstanbul: Su Yayınevi.
- Topuz, Hıfzı (2015). *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, 2. Baskı, İstanbul: Remzi Kitabevi.